

האם יחסר חלב בעולם בשנים הקרובות?

עולם החלב נמצא כנראה בבעיה. תחזיות הביקוש לטווח הארוך (20–30 שנה) תמיד חיוביות: יהיו לנו כמעט 10 מיליארד תושבים, שיעור האוכלוסייה המתגוררת בערים יגדל, וידרוש מזון, ההכנסה הממוצעת של תושב העולם תעלה, מה שימריץ את הצריכה ויש תהליך של "התמערבות" של הרגלי צריכה, שבו מוצרי חלב מהווים חלק הולך ועולה מהתזונה. הבעיה המסתמנת, יצרניות החלב המסורתיות יתקשו לעמוד בכמות שתידרש •

ישראל פלמנבאום
פתרונות צינון לבקר, בע"מ

בכנס שנערך בברזיל תחת הכותרת Dairy Vision ניתנה סקירה של מומחים בינלאומיים שמימנה ניתן היה ללמוד כי התחזית היא שייצור החלב יצטרך לעלות בכ-60% מעתה ועד לשנת 2050, זאת כדי לספק את הביקוש העולמי לחלב בשנה זו. הבעיה לדעת המומחים היא שכפי שזה נראה מנתוני היצור כיום אצל יצרניות החלב המסורתיות, אלה יתקשו להגדיל את הייצור לרמה שתידרש.

ייצור חלב ברידה

ניו זילנד, היצואנית המובילה בעולם, נעצרה על יצור שנתי של 22 מיליארד ק"ג חלב. ב-10 השנים האחרונות צמח הייצור השנתי שם ב-0.3% בלבד, לעומת עלייה שנתי של 3.9% בעשור הקודם. אירופה, גם היא יצואנית חלב מסורתית, אינה מצליחה להגדיל את היצור. ייצור החלב ב-28 מדינות האיחוד האירופי (כאן נלקחת בחשבון גם אנגליה), לא רק שלא גדל, אלא אף פחת בשנת 2020, זאת בהשוואה ל-2008. רק ארה"ב מגדילה במידת מה את יצור החלב, שגדל ב-1.2% לשנה בעשר השנים האחרונות, לעומת צמיחה של 1.7% בשנה בעשור הקודם, כלומר, גם כאן, המגמה היא שלילית. אם כן, לא ברור מאיפה יגיע החלב שאוכלוסיית העולם תדרוש בעתיד. כשמסתכלים על נתוני היצור ב"חצר האחורית" של ברזיל (המדינה בה נערך הכנס), המצב לא שונה בהרבה. עליית היצור השנתית באורוגוואי עומדת על פחות מ-1% בשנה ב-10 השנים האחרונות, נמוכה באופן משמעותי

המומחים מעריכים שמחירים גבוהים יותר יפחיתו את הצמיחה בביקוש לחלב בעולם, ויובילו להיווצרות שיווי משקל חדש

שינויים ברמה העולמית חלה עלייה בעלויות היצור שנובעת ממחסור והתייקרות של התשומות ליצור החלב, בהן המזון, התרופות והמיכון. עלייה בתדירות אירועי מזג אוויר קיצוניים – שנגרמת בעקבות התחממות כדור הארץ ופוגעת ישירות בהיקף וביעילות יצור החלב.

הגבלות סביבתיות – במדינות רבות באירופה וכן בניו זילנד, בולטות גם ההגבלות הסביבתיות ההולכות ומחמירות, ואילה מקשות ואף מונעות את גידול העדרים והרחבת המבנים המשמשים לרפתות, תוך ניסיון להעתיק את יצור החלב לאזורים מרוחקים יותר ופחות מיושבים.

מגה רפתות והאם יש בכנה למחסור?

כל הגורמים האלה הופכים את ייצור החלב במרבית אזורי העולם לפחות רווחי ואולי יותר מסוכן מבחינה עסקית, כשהתוצאה היא צמצום היצור.

עבור ברזיל, המדינה בה נערך הכנס (אך לא רק עבורה, כאשר גם אירופה היא דוגמה), יש תהליך מהיר של הגדלת יחידות היצור. מאחר שמדובר ב"משחק סכום אפס", הרי שמדובר בחיסול של אלפי רפתות קטנות לטובת הרחבה והקמה של "רפתות מגה" עם טכנולוגיות יצור מתקדמות יותר ויעילות יצור גבוהה יותר. מיותר לציין את הבעיות החברתיות אליהן מובילה מגמה זו, במיוחד במדינות העולם השלישי.

נחזור לשאלה, האם יש סכנה שיחסר חלב בעתיד?

לדעת המומחים, הפרדיגמה החדשה הזו, שבה היצע החלב אינו עוד מציאות נתונה, תקשה על הבטחת האספקה של מוצרי החלב. מחסור מוגבר בחלב ויצרנים גדולים יותר, בעלי ידע רב יותר, עם אפשרויות שיווק רבות ומגוונות יותר, ייצרו אתגרים עבור המחלבות באותם השווקים שבהם יש עד עתה

מהעלייה של 6% שנרשמה בעשור הקודם. בארגנטינה נרשמת עלייה של 0.4% עלובים בשנה ב-10 השנים האחרונות, זאת לעומת עלייה של 3.5% בשנה, בעשור הקודם. בברזיל, שאמנם אינה יצואנית, אך מדינה ענקית ושוק גדול, נרשמת צמיחה כמעט אפסית ב-10 השנים האחרונות (0.4% בשנה, כמו בארגנטינה), לעומת 4.1% בעשור הקודם. זה די מפתיע שמדינות שממוקמות במרחק ניכר זו מזו ועם מבני ייצור ושוק שונים לחלוטין הציגו תוצאות דומות במהלך 20 השנים האחרונות. אולי זה קורה לאור העובדה ששוק החלב עדיין מוסדר מאוד במדינות רבות (גם אם אין זה במשטר מסכות - י.פ.), ועדיין הענף נהנה מתמיכות ממשלתיות (כפי שקורה באירופה בה יש סובסידיות של השוק האירופי המשותף לענף החלב).

נקודות להדגיש ושאלות שיש לשאול לאור הנתונים

השאלה המתבקשת הראשונה היא, מדוע הייצור העולמי הפסיק לגדול? כאן, ישנם היבטים המשותפים למדינות שונות, ומאידך גם אחרים שקיימים באופן ספציפי באזורים מסוימים. בין ההיבטים הנפוצים ניתן לכלול את הגורמים הבאים – תחרות של ענף החלב עם פעילויות חקלאיות אחרות – למעט ניו זילנד, שבה ייצור התבואה אינו רלוונטי במיוחד, הרי במדינות רבות, ודוגמא בולטת כאן הן ברזיל וארגנטינה שחוות ירידה בייצור החלב, כאשר יש מחסור בגרעינים וסויה בעולם ומחיריהם הבינלאומיים עולים, ועלייה ביצור, כשהמגמה בשוק הגרעינים הפוכה. מחסור בכוח אדם – במרבית מדינות העולם יש תחרות על כוח האדם בין הסקטור העירוני/תעשייתי לסקטור החקלאי, ולרב, עקב נדידת אוכלוסיות אל העיר, יש מחסור בידים עובדות, במיוחד עם מיומנויות עבודה גבוהות, בסקטור החקלאי בכלל, ובענף החלב בפרט. גידול בעלויות הייצור – עקב

מעבדה לבדיקת מזונות לבעלי חיים

א.ח. סמולר שירותי ייעוץ ומחקר חקלאי בע"מ

האם במנה חסר חלבון, או חלבון שרידי? האם יש נוכחות של מיקוטוקסינים?
לקשר ישיר: ד"ר אליעזר סמולר 050-5628125

מיקוצ'ק
זיהוי
רעלנים
חידוש של
סמולר

המעבדה לבדיקת מזונות לבעלי חיים מאפשרת בקרה על איכות ותכולת המזונות במרכזי מזון מושביים וקבוציים, במכוני תערובת ובמפעלי מזון. ברשותנו מאגר נתונים וידע רב וביכולתנו לבצע אימות ערכים תזונתיים, הערכות נעילות ותמיכה מקצועית בהכנת מנות הזנה חדש! אם בדיון להיות מנוי על מאגרי מידע - צור קשר עם ד"ר אליעזר סמולר
אנו מתמחים בנוסף לבדיקות הרגילות גם בבדיקות נעילות בכרס מלאכותית ופריקות בשיטת שקי דקרון (כרס אמיתית) בדיקות חלבון, מסיסות חלבון, פריקות חלבון, נעילות חלבון, פריקות חומר אורגני ומקטעי דופן תא (ADL, ADF, NDF, CF), NDIN, ADIN מינרלים, ניטראטים ומיקוטוקסינים.

לקראת עונת התחמיצים הבאה המעבדה מציעה שירותי קידוח ואיסוף בבורות תחמיץ ובחבילות של שחתות וקש.

חדש! בדיקות מצורחות של יומנים ומינרלים בתרכיזים, חליפות ובלילים.

חדש! בדיקות מהירות לקביעת מועד הקציר בשטח!

אנו מזמינים אותך להיות אתנו בקו הראשון של תכנון המנה

צומת ראם ת.ד. 283 גדרה 7075201, הגעה בווייז, סמולר משקי הדרום www.ehsmoler.com
טל: 08-8601315, פקס: 08-8505292 נייד 050-5628125 E-mail: eliezer@ehsmoler.com

Photo by Leticia Pelissari on Unsplash

מוצרי חלב יקרים יותר ישפיעו על הביקוש במדינות שבהן ההכנסה לנפש מהווה מגבלה

ככל הנראה בשלושים השנים הקרובות ב-60%, כפי שתואר בתחילת מאמר זה, אלא יעמוד על שיעור נמוך יותר, והשאלה הגדולה שנשאלת היא בכמה? בעריכת תחזית ניתוח זה לא נכללת ההשפעה של התחרות הגוברת בה נמצא החלב עם משקאות ומרכיבי מזון מתחרים, אלא רק את העובדה שמוצרי חלב יקרים יותר ישפיעו על הביקוש במדינות שבהן ההכנסה לנפש מהווה מגבלה. אם נחזור להווה, מעניינת העובדה שגם עם צמיחה כמעט אפסית ביצור החלב בעשור האחרון, המחירים הבינלאומיים לא עלו, כפי שניתן היה לצפות, לנוכח העיכוב ביצור מול הגידול באוכלוסיית העולם, תהליך העיור המואץ והתמערבות בהרגלי הצריכה של אוכלוסיות רבות בעולם. מחירי אבקות חלב במכרזים בינלאומיים עמדו על ממוצע של סביב 3,300 דולר ארה"ב לטון אבקת חלב בין השנים 2010 ל-2016, וכמעט אותו ערך במכרזים אחרונים. זו עלייה כמעט אפסית, ואם לוקחים בחשבון את האינפלציה בתקופה המנותחת, המחיר הריאלי של אבקת החלב למעשה ירד. התלות של המחירים הבינלאומיים בשוק הסיני (סין מייבאת קרוב לרבע מתצרוכת החלב שלה), ממשיכה להכניס תנודתיות מסוימת בשוק אבקות החלב הבינלאומי, אך מעבר לכך, שוק החלב הבינלאומי השתנה מעט בשנים האחרונות. המומחים לא יודעים עדיין לענות על השאלה האם התחזיות העולמיות להגדלת הביקוש חוטאות בהערכת יתר. מאוד ייתכן שכן, ועדות לכך היא הסטגנציה ביצור בחלקים גדולים של העולם, כפי שמשקפת כבר בנתוני היצור של עשר השנים האחרונות. ▲

תחרות מועטה בענף. אם יהיה מחסור מבני חלב, המחירים עשויים לעלות בסדרי גודל, זאת בלי קשר הכרחי לעלויות היצור, מה שיעשה את יצור החלב ברפתות מסוג זה לרווחי יותר. הדבר יקרה בעיקר במדינות עם הכנסה גבוהה לנפש, שבהן עלות המזון כאחוז מההוצאה המשפחתית נמוכה יותר, וההרגל לצרוך מוצרי חלב מושרש יותר. לעומת זאת, במדינה כמו ברזיל (ומדינות אחרות בעלות מאפיינים דומים), מגמה זו שמשלבת מחירים גבוהים וצמצום ההכנסה המשפחתית, יובילו לירידה בצריכה לנפש כיום, בהשוואה לזו של עשור שנים אחורה.

מחירים גבוהים, הפחתת הצמיחה

המומחים מעריכים שמחירים גבוהים יותר יפחיתו את הצמיחה בביקוש לחלב בעולם, ויובילו להיווצרות שיווי משקל חדש. במקרה כזה, הביקוש העולמי לחלב לא יגדל